

Píseň: EZ607 - Bůh je náš Pán a král + **modlitba;** **Oddíl k výkladu:** Sd 16, 1-22

Milí přátelé,

na posledním setkání jsme tak trochu uzavřeli Samsonův příběh: Soudil Israele za dnů Pelištejců dvacet let (Sd 15, 20). Závěr předchozí kapitoly tak ukázal, že Samson působil po Jiftáchovi a posledních „malých“ soudcích opět dlouho. Také prozradil, že pelištejské ohrožení přetrvalo celou dobu jeho soudcování. Jak to však sdělil i začátek jeho příběhu (Sd 13, 5).

Před tímto závěrem se Samson vrátil ke své manželce-cizince z Timnaty. Ta však již byla dána jinému. Ve své sebespravedlnosti (Sd 15, 3) začal Samson kolotoč vzájemné pomsty s Pelištejci. Dokonce natolik, že Judejci se rozhodli jim Samsona vydat. Načež Samson pobil „tisíc“ Pelištejců oslí čelistí.

Předtím se však nechal dobrovolně zajmout a vydat - ačkoli i Judejce mohl pobít. Sám tedy chtěl kolotoč pomsty ukončit vlastním vydáním.

Další ženy

Samsona opakovaně přitahovaly ženy cizinky - Timnat'anka, dnešní nevěstka a Delíla. Pelištejci, z nichž všechny tři byly, byli oprávněně vnímáni také jako exotičtí - přicestovali „z moře,“ pravděpodobně z Kypru nebo Kréty. Byli tak zcela jiným etnikem. Snad tedy trochu lépe chápeme přitažlivost, kterou na Israelce-Samsona působily.

Dnešní příběh je plný překvapivých podivností. Samson přichází do pelištejské oblasti „jakoby nic.“ Ten Samson, který jich hromady pobil. Israelský soudce Samson vstoupil k pelištejské, pohanské nevěstce.¹ Že mu bylo dovoleno se k ní dostat je velmi podivné.

¹ Opět nemůžeme vnímat dnešním pojetím prostituce - ačkoli stejně problémovým - jakožto „profese“ nebo „obživvy“ jako je každá jiná. Starověká prostituce byla vždy spojena

Ale byla to ze strany Samsona chyba?

O jeho úmyslech se nedočteme nic. Samsonovo jednání lze také vyložit jako posměch vůči kultu plodnosti: Supersilný Samson by tedy měl způsobit mnoho plodnosti! A přitom nic...

Místní se poté pokusili Samsona zabít na cestě domů. Opět bláhové - když pobil armádu, ačkoli byl spoután, jakou šanci mají obyčejní civilisté? Ale protože byla také pelištejská prostituce spojená s náboženstvím, byl „konzument“ této služby chráněn posvátnou sférou. Proto čekali až do rána.

Samson však vyrval zabarikádovanou bránu a i s jejími věřejmi odešel. Tak ponechal město k snadnému útoku. Čímž ho hluboce ponižil. Dvojnásob, když právě na něj se chystali. A on nemusel nikomu ublížit, aby zvítězil.

Půlnoc byla opět vnímána v pohanství magicky - pravděpodobně se tedy přítomní v bráně buď věnovali nějakému obřadu, a nebo byli ukryti uvnitř. A když zaslechli podivný hluk, raději se nešli podívat, o co jde - co kdyby to byli démoni?

Schopnost vyrvat bránu a obě věřeje odnést dokonce na vrchol hory má být dalším dokladem nezměrnosti Samsonovy fyzické síly.

Delíla

Také však v kontrastu k jeho síle vztahové či emoční. Protože po této epizodě se zakoukal do další Pelištejky - Delíly. Nepoučen důsledky svého jednání vůči své první milované z Timnaty. Nepoučen důsledky svého jednání vůči nevěstce z Gazy. Opět usiluje spojit svůj život s velmi problémovou Pelištejkou.²

Ačkoli ho první žena podrazila ve velmi svízelné situaci - šlo jí o život výměnou za hloupou hádanku - k situaci se nepostavila vzhledem Samsonovi věrně. Ani natolik, aby se právě Samsonovi

s náboženstvím - takřka všechna starověká náboženství Blízkého Východu byla kulty plodnosti.

² Zatímco jeho manželku z Timnaty těžko obvinít z něčeho zlého, kultická prostitutka pohanických obřadů již není úplně sklobitelnou s izraelským náboženstvím (ale srv. Abramovu Sáráj!!!). Delíla je jednoznačně vykreslena jako negativní postava.

svěřila se svým problémem. Styk s nevěstkou vedl také k velkým problémům. A Delíla je ještě horší.

Narozdíl od předchozích žen je však Delíla rovnou vykreslena jako zrádná mrcha. Nemá čím obhájit úplatek, který má vést k zatčení a mučení muže, který je „vinnen“ pouze tím, že se do ní zamiloval.

Proč Samson nenechal Delílu být, když na něj opakovaně vyskakovali Pelištejci hned poté, co jej ona svázala, je opět podivné. Když bystře prokoukl podraz ze strany své manželky, jak to, že ho nerozpoznal také nyní?

Někteří vykladači hovoří o tom, že chtěl testovat svou sílu. Jiní o Samsonově pýše v sebejistotě, že se mu přece nemůže nic stát. Jiní o prosté okouzlenosti krásnou Delílou. Všechny mají ledacos do sebe. Nemyslím však, že vystihují více než druhotné pointy příběhu.

Vzpomeňme totiž na množství ironie v knize Sd! Situace s Delílou totiž není komická jen ze strany Samsona, ale také Pelištejců! Ti bezhlavě znovu a znovu a znovu věří Delíle. A znovu a znovu a znovu jsou pobíjeni.

Avšak absurdnost celé situace je vlastně blízká i současným lidským situacím. Nahlízet svou vlastní, navíc hluboce osobní, situaci s dostatečným náhledem a odstupem, dokáže málokdo. Málokdo také o takovou moudrost být jen usiluje. Zrovna Samson však měl být jiný! Měl být od početí střízlivým (Sd 13, 4)! I proto, že od pohanských Pelištejců střízlivost očekávat nelze!

Místo toho však Samson neprokoukne Delílinu opakovanou lest. Nebo ji prokouknout nechce - uvědomme si, že jeho první manželku upálili. Ženu, „která byla v jeho očích tak pravá.“ A když vyrazil „užít si“ s nevěstkou, zase z toho byly problémy. Tonoucí se stébla chytá...

Stejně jako jeho manželka, i Delíla na Samsona dotírala a naléhala, až byl k smrti unaven (srv. Sd 14, 17). Samson se znovu nechal umluvit. Ke stejnému výsledku - utrpení. Že v tom mohl být kus pýchy je klidně možné - ani jeho spletené vlasy zaražené do země kolíkem ho přece nepřipravily o sílu.

Zajetí

Po prozrazení bylo Samsonovi oholeno sedm pramenů vlasů. Stejně jako v předchozích případech jde o číslo symbolické, ne technické. Sedmička je číslem „dostatku, plnosti.“ Samsonovy bylo tedy ostříhano „dostatek“ vlasů na to, aby „plně“ přišel o svou sílu.

I příběh ponechává spjatost objektivní Hospodinovy blízkosti se symbolem Samsonovy věrnosti - jeho předlouhých vlasů. A tak Samsonovy síly. Tuto spojitost se nesnažme nijak oddiskutovat - ani příběh netvrdí, že jeho síla spočívala ve vlasech (v. 20). Naopak plně přijmeme, že bez vnějších dokladů věrnosti Bohu se nejedná o žádnou věrnost. Ale o plané sliby, lacinou víru hledající lacinou milost. A Hospodin podle toho jedná. Stejně jako se Samsonem!

Tak byl i Samson zajat, protože pro zamilovanost k Pelištejce riskoval svou věrnost Hospodinu. Pro zamilovanost k Pelištejce, která ho již třikrát předtím zradila... Hospodinův „pohár trpělivosti“ může také přetéct. Nejen lidský!

Nejprve byly Samsonovy vypíchnuty oči. Aby Samson nijak neohrožoval Pelištejce i v případě, kdyby se mu síla vrátila (srv. nevšímavost Pelištejců k jejich dorůstání - Sd 16, 22). Protože i kdyby byl jednou opět tak silný, jako býval, když neuvidí na krok, snadno ho zabijí.

Zadruhé však vizme, že právě Samsonovo „zakoukávání“ se do krásných, nádherných exotických žen - cizinek, bylo jeho slabostí. Ačkoli právě on měl zůstat střízlivým!

Samson zabil velmi mnoho Pelištejců, tak byla radost nad jeho zajetím veliká. A o to silnější touha ho ponižovat. Vypíchnutím očí. Posměchem. Vsazením do vězení - místo popravy! A ve vězení musel mlít - což byla tehdy výsadně ženská práce. Co jiného však taky mohl slepý Samson dělat? Navíc se neměl jak bránit mučení, kdyby se vzpíral. Tak Samson, slabý jako žena, mlel jako žena.

Ale vlasy mu hned po oholení začaly dorůstat...

Závěr

Samson natřikrát nezvládl svůj vztah k ženám. Vlastní pocity k nim. S třemi ženami nedokázal zůstat střízlivým. A opakovaně nedokázal dát za pravdu střízlivosti vůči Delíle. Jeho příběh však bude mít očividně pokračování - zrovna Samsonův příběh by byl i kinematograficky vděčným.

Všechny postavy SZ i NZ jsou líčeny jako mající své problémy. Vyjma Ježíše Krista pak také s vlastními nedostatky a selháními. Avšak opět včetně Ježíše Krista jsou všechny líčeny realisticky - vždy se našel někdo, komu na nich něco vadilo. Jak realistická Bible opět je!

Samsonův příběh může sloužit jako varování před pýchou. Proč ne. Před poblázněním zamilovanosti. Proč ne. Má však v první řadě sdělovat zvěst o důležitosti vztahu mezi lidskou a Boží věrností.³ Pokud člověk zrazuje Všemohoucího, ten si to nenechá donekonečna líbit. Jakkoli si lidé vymýšlejí, že by měl, „vždyť je přece Všemohoucí.“ Do toho ale přece nemá člověk, zejména provinilý, co mluvit, že?

Podobnosti s Kristovým příběhem snad byly opět nasnadě: Samson, ačkoli obklopen lidmi, byl opuštěn a sám. Nepřátelé na něho opakovaně dotírali. Jeho nejbližší ho vydávali jeho nepřátelům. Překračoval hranice Israele k „nepřátelům,“ kterým neusiloval škodit, naopak! Před svou smrtí byl ponižován - hlavní Samsonovo ponižování však nás teprve čeká. Byl zajat, ačkoli vlastně nebyl vůči Pelištejcům ničím vinným. Vždy znovu jednal v sebeobraně - v reakci na jejich podrazy a snahy ho zabít. Podobnosti s Kristovým příkladem budou pokračovat také příště.

Těžištěm dnešního oddílu je provázanost důvěry a věrnosti vůči Bohu s vnějšími doklady této věrnosti. V Samonově případě v jeho absurdně dlouhých vlasech.

Lidé, kteří mají plnou pusku víry v Boha, ale „skutek utek,“ si jen stěží obžalují pro den soudu. Lidé, kteří hlavně hrozně ve svém nitru zastávají postoj, že Bohu věří, ale vnějšího dokladu

³ Bible je kánonem svatých Písem. Tedy souborem náboženských textů. Jejich prvotní zvěsti a základní podstatou je vždy znovu zvěst náboženská, nikoli politická, ekonomická, sociální či jiná,

těžko dohledat, činí totéž. Lidé, kteří se zřeknou znamení své oddanosti Bohu, opět činí totéž.

Hospodin není hloupý. Nenechá se balamutit lidskými řečmi. Ani pocity. Možná i proto mnoho křesťanů nemá SZ rádo. Protože znovu a znovu zvěstuje, že „víra bez skutků je mrtvá...“ A nebo lží. A nebo podvodem. A že Bůh si to líbit nenechá.

Proč by to taky dělal?

Vždyť i Samson nakonec dojde pokání, odpuštění a návratu ke své misi...

Píseň: EZ702 - Mír na zemi daruj nám + modlitba Páně
Rozhovor